Székesfehérvár, 1906. XIII. évfolyam, 146. szám. Kedd, december 11.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló" a vobis institutam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló" cim alatt létesitett új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak: I évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér I. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A magyar munkáskérdés.

Irta: **Spectator.**

Székesfehérvár, dec. 11.

1.

Hétszáz esztendővel az Üdvözitő földre lépte előtt a görög bölcsek kortársaként élt *Sziddharta-Szákjamuni*, a hindu és kinai faj apostola, kit imádnak most is a nagy *Buddha* névén. Vallást alapitott, melynek alapeszméi az erény gyakorlata, a bünök megbánása, azok meggyónása, az ember magába szállása, törödelmes iparkodása a javulás felé, majdan pedig a halál után a Nirvána, az örök megnyugvás, az örök megbékülés.

Utána kétszáz évvel Lu kinai városban elöljáró ember volt *Konfutse*, igazabban *Khungfutse*, ki a Buddha nyomdokaiba igyekvék, sőt parancsolta, hogy életkort és hivatali állást tiszteljenek s megbecsüljenek a kisebbek s feltétlen gyermeki engedelmességet kivánt a néptől az elöljáró, a gyermektől a szülők, a polgároktól a királyok iránt. Hirdette, hogy van élet a halál után s van odaát jutalom a jónak, fenyiték a gonosznak.

A midőn földreszállott az Istenember, kinek örök tanitásaiból talán egy-egy parány távoli sejtésként ihlette meg Buddhát és Konfutsot, mely sejtések maiglan is népek százmillióinak lelkivilágát töltik be s midőn örök példaként fényeskedik a kulturvilágba a minden szimbolumok legfőnségesebbje, a kereszt, a martirhalál és a megdicsőülés magasztos jelvénye, akkor fordul el a kulturnépek tömege az örök szeretet s a végtelen megbocsájtás mesterétől; a vörös zászló, hol nyiltan lobogva, hol alattomban, mint a vérontás, a bekövetkezendő társadalmi felfordulás vezérjele bóditja, tüzeli az elvakultakat s vesztükbe rohanók százezreit.

A francia forradalomnak tulhajtott eszméi termették a mai szociális forrongást; az egyenlőség eszméje váltotta ki a szakszervezetek kasztszerü csoportjait, a magyar nemzeti eszme hiveit meg talán szintén francia gondolat inspirálta akkor, mikor a növekvő kivándorlással s az itthon maradt munkásokkal szemben kinai kulih behozatalával akarnak védekezni. Tudvalevő, hogy 1842-ben vittek a franciák először Mauritius szigetére kinai munkásokat.

Cikksorozatomat nagy vonásokban irom meg. Beköszöntőül megemlitem, hogy a kinai kuli az ős magyar fajjal testvér, miveli a buzát, a kenyéradó növényt Krisztus urunk előtti 3000 év óta, mezőgazdasági és ipari munkában tanulékony, sőt talán versenyen kivül áll, szeszes itallal nem él és a tollas ágyat nem ismeri. De sokat tanulhatna tőle a mi jó magyar népünk, mely pár koronát érő földszalagokért képes századokba menő pereket folytatni s a munka nehéz verejtékében szerzett filléreit áldozza szakszervezeti és strikeszövetségekre, ahol egy-két élelmes ember szerez magának könnyü szerrel alapot a gondtalan megélhetéshez.

Bizom a kereszténység eszméinek fönséges erejében, hogy azon fajbeli rokonaink, kiket meg akarunk és meg fogunk telepiteni, ha testvéreink elfordulnak tőlünk, jó testvéreink lesznek Abban, ki mindnyájunk fölött örködik s Akinek a felebaráti szeretetről való tánitását maholnap a magyarföld népe nem akarja megérteni és vallani.

Választás után.

A Schlammadinger Jenő dr. lemondása folytán megüresedett törvényhatósági bizottsági állás betöltése vasárnap történt meg. A mint jeleztük, két jelölttje küzdött egymással: *Erdőssy* Bódog ciszt. r. főgimn. tanár és *Flits* Miklós kereskedő. A választást Saára Gyula dr. mint elnök vezette. A szavazás d. e. 9 órakor kezdődött és teljes rendben, minden zavaró incidens nélkül d, u. 4 óráig tartott. A szavazatok össze számlálása után kitünt, hogy Flits Miklós 161 szavazatot, Erdőssy Bód g pedig 112 szavazatot kapott, (egy lapon „Erdős" név volt csupán) s eszerint *Flits Miklóst 49 szótöbbséggel bizottsági taggá választották.*

Vörösmarty emlékezete.

— A *Fejermegyei Napló* tárcája. —

Mondotta a Vörösmarty Kör Vörösmarty ünnepélyén f. évi dec. 1-én *Molnár János* főreáliskolai tanár.

II.

A gyermekszobából lépjünk az iskolába. Az iskola az országos törvények értelmében, a rendeletekhez mérten s a maga legjobb belátása szerint megteszi a magáét. Azonban sajnos, a magyar nemzeti közoktatás és nevelés a haza egész területén még eddig nem érvényesülhetett ugy, amint azt Vörösmarty testamentuma s a magyar nemzeti állam eszméje megkövetelné. Az iskola nálunk még nem elég; kivált a társadalom azon osztálya számára nem, melynek az iskoiára legnagyobb szüksége volna. Ez is egyik oka annak, hogy Magyarországon az elzüllöttek száma ijesztően nagy. De ami iskolánk van is, még az sem mind hazafias iskola. Igaz, hogy ennek legnagyobb részt a nem magyar érzelmü elem az oka, de jórészt oka maga a magyarság is. A magyarság nagyrészének vonzó ereje még nem tudott annyira emelkedni, hogy a nemzetiségeket az ország minden pontján magához tudta volna vonzani, mint a jó mágnes a vasport. Hogyan is tudta volna? Mikor itt-ott még egymást is törí-marja, a helyett, hogy Vörösmartyként az „egyesség Istenét" keresné, hogy annak segitségével egyrészt egymást, másrészt az érdemes idegen elemet önkénytelenül vonzani tudja. De ha az életben itt-ott nem is vagyunk rendületlenül jó magyarok, a hazafiasan magyar iskola Vörösmarty „Szózat"-a szerint jár el; becsületesen gondját viseli a család s a nemzet legdrágább kincsének, az ifjuságnak. Igaza volt azonban Samassa János egri biborosnak, mikor azt mondta, hogy az élet nem váltja be, amit az iskola igér. De ha az iskola az ifjuságnak olyan utravalót ád, amely az életre, egy egész életre nem elég, abban része van a nagy társadalomnak is, mely az iskolának azt a baját elnézi. Ez nagy baj. Nagyobb baj azonban az, hogy ami kevés jót és szépet az iskola épit, az élet sokszor még azt is lerontja. Miért? . . . Nem elég jó? Nem elég szép, amit a hazafias magyar iskola itt-ott produkál? . . . Ha pedig az iskola szervezete valamely fokon nem volna a kornak s igy a nemzetnek megfelelő, hát szervezze a társadalom, a nemzet olyanná, hogy az a nemzetnek s az embernek igazán jó iskolája lehessen. Hiszen életnek és iskolának egymást kell tökeletesitenie s ebben egymást segitenie kellene . . . Bismarck, a németek volt vaskancellárja, az 1870-iki porosz-francia háboru befejezésekor azt mondta, hogy a diadalt nem a német hadsereg vivta ki, hanem a német iskolamesterek vivták ki; az iskolamesterek, akik a német hadseregnek a testileglelkileg helytálló emberanyagot nevelték. Habár ebben a mondásban egy kis tulzás van is, az mégis kilátszik belőle, hogy a németeknél élet és iskola, nemzet és iskola közelebb áll egymáshoz, mint nálunk. Ha ehhez hozzávesszük Bismarcknak még egy másik mondását, hogy: „Mi németek csak az Istentől félünk"; s ha meggondoljuk, hogy ez a nemetek szálló igéje lett itt-ott Magyarországon is: akkor nem tagadhatjuk, hogy a németek jobban tudják, mi az a „Rendületlenül!"

Az iskolából az életbe lépünk. Lássuk csak, hogyan állunk Vörösmarty testamentumával ott: „Ez a föld, melyen annyiszor apáink vére folyt, melyhez egy ezredév annyi szent nevet csatolt" — — ez a föld — — lassan-lassan kicsuszik azoknak a kezéből, akikért az apák vére folyt, Ki, mi az oka? A sok szegény magyar bölcső? A gyermekszoba elhanyagolása? Az iskola-adta silány utravaló? Az élet s benne a lelketlen hadjárat, melyet a szemesek a rövidlátók ellen, a kapzsiak a könnyelmüek ellen inditottak; vagy az élhetetlenség, mely az ősi örökséget nem becsüli? . . . Ne kutassuk. Szomoru tény aznban,

Nyakkendő különlegesség. Trikó áruk! Sárcipők!

KALAP, NYAKKENDŐ. FALVAY FERENC KALAP, NYAKKENDŐ.

OLCSÓ ÁRAK! FEHÉRNEMŰ RAKTÁRA KOSSUTH-UTCA OLCSÓ ÁRAK!

Izleses Karacsonyi ajándektargyak dus választékban!

1 pár bélelt uri bőrkesztyü 85 kr.

Mai lapunk 4 oldal.

00000685

Ezt az eredményt a szavazás első óráiban már előre lehetett látni. A zsidóság ugyanis kompakt egészben, falankszként tömörült Flits Miklós személye körül és 92 zsidó szavazó körül 84 leszavazott Erdössy Bódog ellen, a pap ellen. Az ő állásfoglalásuk döntötte el a harcot. Csalódást pedig azok éreztek, a kik azt hitték, hogy a zsidóság ezen leginteligensebb része ezuttal felül fog emelkedni a felekezet felfogás korlátain s egy agilis, tehetséges, szónoki talentumáról mindenütt ismeretes, független gondolkozásu férfiut fog küldeni abba a testületbe, a hol nagyon sok a becsületes ember, nagyon sok a jóindulatu ember, de keves az olyan ember, a kinek a tehetsége mellett ideje is volna arra, hogy a város ügyeivel behatóan, idejét, kényelmét feláldozva foglalkozhassék. Valaki, akárki tette — célravezetően tette — felvetette a felekezeti kérdést. S a zsidóság, városunk zsidóságának leginteligensebb része bevette a jelszót és lelkes odaadással sorakozott a pap ellen. A ki látta, alig győzött eléggé csodálkozni a fölött, hogy mily önfeláldozó, mily kitartó a zsidóság akkor, a mikor kiadják neki a jelszót: *ez a mi ügyünk.* A ki szavazni tudott, annak le kellett szavaznia a 95 százalékban le is szavazott Erdössy Bodog ellen. Mert valami csodálatosan finom a zsidóság érzéke minden felekezeti ügyben. Mint a csigabiga megérzi, hogy honnan, milyen veszély veny egetheti s rögtön táborba szervezkedik. *Mert a zsidóság* — s ezt jól jegyezzük meg — *elsősorban zsidó, másodsorban is zsidó s csak azután magyar ember s nem halom, mitsoda.* Megérezte a zsidóság azt, hogy ha valamely kényes kérdésben valamikor szavazni kell, Erdössy Bódog állásánál, neveltetésénel, a rajta levő reverendájánál fogva is olyan állást fog eltolgatni, amely a zsidóság érdekét érintheti. Nem mintha Flits Miklós is nem foglalna el esetleg azt az álláspontot, hiszen mindenki tudja, hogy családi neveltetése, közvetlen környezete, minden tradiciója a keresztenység felé vonzza őt, de Erdössy Bódogról inkább feltételezik azt, hogy esetleg veluk szemben foglal állást s ez eleg volt nekik arra, hogy a kettőt egymással szembeállítva, a felekezeti kérdés jelszavával és kitartásával küzdjenek Flits Miklós mellett és Erdössy Bodog ellen. S ez az állásfoglalásuk annál csodálatosabb és annál indokolatlanabb, mert Erdössy Bodogot sokkal inkább ismeri Fehérvárott mindenki, semhogy őt eltoguljságról vádolhatná bárkinek. E sorok írója is ismeri őt és, Flits Miklost is 20—25 év óta, nemcsak becsületessei, hanem jóakaratu érzelmekkel is viseltetik mindegyik iránt, ismeri Erdössy Bodogot s tudja, hogy Erdössy mindig montegy tűnődni szokott a partialan, elfogulatlan ítéletével. Ha kereszténytől, ha zsidótól volt szó mindig, s mi erősen hisszük, hogy Flits Miklós meg fogja találni a maga érvényesülésének terrenumát.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, dec. 11.

Tiltakozás.

A helybeli keresztény alapon szervezett építőmunkások s földmivesek e hó 9-én tartott értekezlete a következő határozatot hozta:

A székesfehérvári keresztény szocialista munkásság eddig is megbotránkozva látta, hogy a szociáldemokraták állandóan ugy viselik magukat, mintha ők az egész munkásosztály képviselői volnának. A vasárnap közre bocsájtott nyomtatványukat is a *„székesfehérvári szervezett munkásság"* nevében adták ki s írtak alá. Amint e nyomtatvány mutatja, a fogadatlan prókátor szerepére vállalkozva beleavatkoznak a helybeli kereskedelmi alkalmazottak küzdelmébe, amelyet ez utóbbiak a munkaidő megrövidítése érdekében minden jóértelmu ember rokonszenves érdeklődésével kíserve indítottak. Tudomásunk szerint e ku delemben részt vesznek az összes kereskedelmi alkalmazottak, tehát a keresztény kereskedő urak köre is. A helybeli szociáldemokraták most beleavatkoznak e harcba, hogy aztán a netalani győzelmet saját javukra könyvelhessék el. Hogy mit szólnak ezen eljáráshoz a helybeli kereskedők s a mozgalomban résztvevő nem szociáldemokrata kereskedelmi alkalmazottak, ezt inkább ők maguk, de az ellen határozottan *tiltakozunk*, hogy a helybeli nemzetközi szociáldemokraták barátul ugy írjak alá fölhívásaikat s más nyomtatványaikat, mintha csak ők lennének Székesfehérvárott a *szervezett munkások.* Hála Istennek, mi is vagyunk. Mi kásák vagyunk és szervezettek is vagyunk, még pedig *nemzeti* és *keresztény* alapon. Ennyit az igazság és a közönség felvilágosítása érdekében.

A székesfehérvári keresztény s nemzeti alapon szervezett munkásság.

(Horváth Jenő — kerületi parancsnok.) Ő felsége Rónai Horváth Jenőt, a székesfehérvári V. honvédkerületi parancsnokságra ideiglenes vezetésével megbízott vezérőrnagyot e kerület parancsnokává kinevezte.

---

hogy azt a hodet, melyen s melyért az apák vére folyt, sok tized kesernyi könnyekkel áztatja; nemely diesős fenyes nagyérdekaiban az utódoknak nem maradt meg más, mint a családi sírhely, nemelyeknek meg az sem . . . sokaknak csak a jó név, nemelyiknek hat az sem . . . Ki az okat . . . . A helyzet meg megdöbbentőbb, ha rágondolunk e százezer meg százezer kivándorlóra, kik a magyar hazatól elidegenedtek s más hazát keresnek. Ezeknek nagy rés szakadt szívükben. Vagy nem ért, vagy nem ismerte el Vörösmartynak azt az intelmét, hogy: „A nagy [illegible] nincsen számontartva . . . ." Meg [illegible] és sanyargva kérdezik, hogy [illegible] Vagy [illegible] oka. A kérdés [illegible] de azok csak felületes [illegible] kérjük [illegible] ha [illegible] A dolognak akarata [illegible] ok világos [illegible] rendítetlenül tűvé hazajőnek. Hívtuk [illegible] hívatlanok és [illegible] nem engedtek volna [illegible] viselésre szóltunk meg a [illegible] a vezérek s a haza iránt [illegible] nem viseltetnek volna el. Mert [illegible] az a magyar [illegible] amely Petőfivel tart és azt vallja, hogy:

Semmi hírert, kiszett a világon
El nem hagyhatnak szülőföldemet;
Mert szerettem, hon szerettem, imádom
Gyalázatában is nemzetemet.

Ez, ez a hűségő hűségszeretet, az Istnek le harmat a mi szívünkben; sokunk szívében meg meg hűtő sem lehetett. Pedig az a hűséges legtöbb mesebb dicsőet, a gyermekszívben legjobb [illegible] az ifjúság legnagyobb nevelője; az a megvásszony legtökéletesebb [illegible] s a vegetny legnagyobb ajándoknevelő; az a hívesek legerősebb [illegible] a családnak legszépb [illegible] s a [illegible] legnagyobb jótevője; az az alárendeltek legerősebb [illegible] az [illegible] legnagyobb erejére s a [illegible] legnagyobb joga s az [illegible] legnagyobb kötelessége. [illegible] mert Istenre és emberszeretetre [illegible] legfőbb.

[illegible] az élet [illegible] egészen [illegible] Hisszük szerint arról [illegible] egy [illegible] az emberiség szamára [illegible] Ezért is azt mondja a magyar nemzethez szóva:

Te népek [illegible]
[illegible]
Mikor [illegible]
[illegible]
Maradsz meg, mint [illegible] szivedben alatt
Az elszántság [illegible] és az erőakarat . . .

Vegyük szívünkre, amit egyik másik nagyunk mond. Nagy szükségünk van rá most is és szükségünk lesz rá a jövőben is. Vegyük szívünkre a Szózatot is; hirdessük! Hirdessük pedig nemcsak szóban, hanem tettben is; mert írói sokat ismerni, írói sokat tudni, az magában véve lehet sok; de egyetlen nagy írónak egyetlen nagy munkáját az életben alkalmazni s alkalmazását lehetszerni, az a számottevő. És mikor nagyjaink a nemzethez szóltak, azért szóltak, hogy a nemzet a szavakra tettekhez fogjon. Azért mondja Vörösmarty: „szép vagy, óh hon! De naggyá csak tiszt szent akaratja tehet."

Megdicsőítjük nemzeti nagyjaink testamentumának [illegible] az örökösei: mi, a mai magyar nemzet. Legyen hát jelszavunk a „Rendületlenül!" Ez legyen jelszavunk a bolcsőnel, a gyermekszobában, az egész családban, az iskolában, a magánés nyilvános életben, az egész vonalon, az egészben a kenyérhegy, kinek-kinek a haláskorában. Hirdessük rendületlenül, tegyük rendületlenül, akaratra a Szózatot! Hadd fogjon az Isten és emberszeretet Magyarországon is és hadd munkálja most nemes hazaszeretet Magyarországon is. A magunk díszét, a magunk hasznát s az emberiség földi boldogságát emeljük vele. Akkor Szechenyi, Vörösmarty s a többi megdicsőült nagyunk a dicsőség fényében ragyogva megnyugodtan s nyugodtan nézhet le ránk a mennyországból, mert akkor „Magyarország lesz!" Lesz — rendületlenül! Az lesz Vörösmartynak is legszebb meltatása.

00000686

— **(Férfikonferenciák.)** Lapunk egyik mult számában jeleztük, hogy *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök az advent folyamán intelligens férfiak számára konferenciákat fog tartani a szent István teremben. A mai nap folyamán küldettek szét a névre szóló meghivók, melyeknek szövege a következő:

Meghivó!

Folyó hó 16., 17., 18-án este 6 órakor a Kath. Kör nagytermében urak számára konferenciákat tartok, melyekre Uraságodat ezennel tisztelettel meghivom.

Székesfehérvár, 1906. december 10.

Prohászka Ottokár,
megyéspüspök.

Ha valaki, dacára a gondos és körültekintő expediciónak, csütörtökig a meghivót meg nem kapná és arra igényt tartana, sziveskedjék ezt a *belvárosi katholikus kör titkári hivatalával* tudatni.

— **(Kongregációi tagfelvétel.)** A ciszterci rend székesfehérvári főgimnáziumában fennálló Mária kongregáció szeplőtelen fogantatás ünnepén fényes és nagyhatásu tagfelvételt tartott. A felavató szertartást *Prohászka* Ottokár dr., a lánglelkü püspök végezte a tanári kar és a növendékpapság segédkezése mellett. Ő tartotta a szentbeszédet is, melyben az ünnep nagy és fenséges eszméjéből kiindulva szólott arról az ellenkezésről, melyet Isten vetett a sátán alávaló szelleme, iránya, munkája közé és a szeplőtelen Szüz tiszta, lelkes tábora közé. Az uj és régi kongreganistákat nemes, szent, tiszta tevékenységre és mindenekfölött kitartásra buzditotta gyönyörü szavakkal. *A szent Szüz szelleme egyuttal szent Bernát szelleme is* — mondotta: — *és ha valahol, épen a ciszterci rend intézeteiben, szent Bernát fiainak gimnáziumában kell virágoznia szüz Mária kongregációjának.*

A szentbeszéd, szertartás és az ifjuság áhitatos éneke alatt sok szülői kebel és ifju sziv emelkedett őszinte melegséggel a szeplőtelen Szüz felé. A felvételi ünnepen igen előkelő közönség vett részt: ott volt *Májer* Károly kanonok, püspöki biztos, a kongregáció védnöke, *Zalai* Mihály igazgató és tanári kar. Az ifjuság között melyebb és melyebb gyökeret ver a Mária-kongregáció szelleme, egyesek buzgalma megmérhetetlen; szüz Mária uralkodik az ifjak, „az ifju magyarság" szerelben lelkében. Ez a szép és tiszta szellem fogja megmenteni Magyarországot is a jövőben. Örülhet az intézet, melynek kebelében ez az áldásos intézmény megvan, de örülhet a szülő, kinek gyermeke kongreganista. Isten és ember előtt szebb eszmékert nem lelkesedhetik az ifju, mint amilyenek bőségben teremnek a Mária-kongregációban: a legtisztább hazafiság, legnemesebb vallás gyönyörü eszméi találkoznak egy kongreganista lelkében. Mig a magyar ifju ezekért őszintén tud lelkesedni, addig nem kell félteni a magyar hazát. Minden kongregációi tagfelvétel tehát ujabb haladás a jövő felé, ujabb öröme ennek a szenvedő hazanak.

A Szüz Mária uj katonáinak, a fölvett ifjaknak névsora a következő: *Kovács* Jenő, *Puha* Károly, *Bencze* Ernő, *Döry* Béla, *Leszler* Alajos, *Lipovniczky* Kalmán, *Németh* László, *Vincz* András, *Kriegler* Sándor, *Szkalla* Dezső.

— **(A F. I. K. E. estélye.)** A fennebb irt négy betü tudvalevőleg a folyó év tavaszán Bicskén megalakult Fejérmegyei Irodalmi és Közművelődési Egyesületet jelenti. A nemes hivatást szolgálni hivatott egyesület már több sikerült irodalmi és müvészestélyt rendezett az év folyamán a vidéken. Hogy müködése iránt minél szélesebb körökben keltsen érdeklődést e hó 15-iken Székesfehérvárra látogat el s előkelő fővárosi és helybeli erők közreműködésével estélyt rendez. Eddig minden rendben van s mi, kik legjobban ohajtjuk az igazi müveltség terjesztését, örömmel üdvözöljük az ifju intézményt szépnek igérkező hivatásának teljesitése kezdetén. Csak egy szerény megjegyzésünk volna, melyet szeretettel ajánlunk a vezetőség jóakaró figyelmébe. Az estély napja tudvalevőleg advent közepére esik, tiz nappal a kereszténység bensőséggel teljes, kedves ünnepe a *karácsony* elé. Ilyenkor Székesfehérvárott — eltekintve egy-egy nem sok figyelemmel rendezett nem keresztény jellegü pikniktől — nem szoktak nyilvánosan mulatni. A F. I. K. E. meghivója pedig az estély végére *táncot* igér. Meg vagyunk róla győződve, hogy az estély — legalább helybeli — szereplőinek felfogásával sem egyezik meg ez az intézkedés és az estély rendezőinek lesz alkalmuk tapasztalni, hogy ha a táncot attrakciónak szánták, hát csalódnak. Fehérvár katholikus hölgyei egy-két év előtt rendezett böjti mulatság alkalmával már megmutatták, hogyan kell az ilyen mulatságokon vallásos meggyőződésből — *meg nem jelenni* s igy lesz most is, levén az adventi tánc sem irodalom, sem közművelődés. Még csak leánynevelő eszköz sem.

— **(A kuliimport.)** *Giesswein* Sándor dr. győri kanonok, népparti képviselő, a hazafias keresztényszociális mozgalom egyik agilis vezérférfia a kuliimport ügyeben egy budapesti napló munkatársa előtt hir szerint a következő nyilatkozatot tette:

— Még gondolatnak is *őrültségnek tartom*, hogy kulikat hozzanak a magyar aratómunkások helyébe. A humanitárius szempontokon kivül száz egyeb, többek közt higienikus szempont is tiltakozik ez ellen. Az hiszem, inkább csak fenyegetés akar ez lenni, amolyan *revolver*, amelyet a munkások mellének szegeznek. Utóvégre *nem vagyunk gyarmat*, vagy legalább azon igyekezünk, hogy ne legyünk. Már pedig a kuli import *gyarmatta aljasitana le* bennünket. *A keresztény szocializmus elveivel természetesen homlokegyenest ellenkezik az, hogy magyar munkások ellen idegen bevándorlókat állitsanak hadba.*

Igy Giesswein. *Darányi* határozott nyilatkozata után egyébként senkit sem ijeszthetnek már az import mumusával. Ma már csak a vörös vezérek izgatják ezzel a banális hazugsággal azokat a munkásokat, akik még mindig felülnek nekik.

— **(Egy havi közigazgatás a vármegyénél.)** Fejérvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott a vármegyeház kistermében *Szüts* Jenő alispán elnökletevel. Az alispáni jelentés szerint a mult hóban elintézendő volt 1115 ügydarab; elintéztetett: 1085; hátralék: 30.

A pénzügyigazgatóság jelentése: Az összes kincstári követelések összege a mult hó végéig 7,174.041 kor. 08 fill. Ebből befizetett: 5,276.601 kor. 49 fill. Hátralék: 1,890.439 kor. 59 fill. Ideiglenes hazadómentesség 81, fizetési halasztás 28 esetben engedélyeztetett.

A főorvosi jelentés szerint a vármegye közegészségügye kedvezőtlenebb, mint az előbbi hónapban.

Az ülés déli 12 órakor ért véget.

— **(Gyászrovat.)** *Závodnik* Sándor cukrász élte 49-ik évében elhunyt a haldoklók szentségének fölvétele után vasárnap e hó 9-én délelőtt. A boldogultat, aki a városnak egyik köztiszteletben álló, érdemes polgára volt, kiterjedt rokonság gyászolja. *Zalai* Mihály főgimnáziumi igazgató testvérét vesztette el benne. Hétfőn délután temették nagy részvét mellett a Bástya-utcai gyászházból a Szentháromság-temetőbe.

Özvegy *Laufenauer* Józsefné, *Nagy* Mária tegnap, hétfőn 74-ik évében hosszas betegeskedés után elhunyt. Ma délután temették.

— **(Karácsony a póstán.)** A karácsonyi postaforgalommal kapcsolatosan a székesfehérvári posta- és távirohivatal az alábbiakat kivánja közölni a közönséggel:

A karácsonyi és ujévi rendkivüli csomagforgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak ugy biztositható, ha a közönség a csomagolásra és cimzésre vonatkozó postai szabályokat betartja. Különösen szem előtt tartandók a következők:

1. Pénzt, ékszert más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad. Csomagolásra fálada, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékü és csekélyebb sulyu tárgyaknál pedig erős csomagoló papir használandó. Vászon, vagy papirburkolattal biró csomagokat gob nélküli zsineggel többszörösen s jó szorosan átkötni, a csomag keresztezési pontjain pedig pecsétviasszal lezárni kell. A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó

A cimzésnél kiváló gond forditandó cimzett vezeték és keresztnevének vagy más megkülönböztető jelzésnek pl. ifjabb idősb. özv. stb. továbbá a cimzett polgári állásának, vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére. Budapestre és Bécsbe szóló küldemények cimirataiban ezenkivül a kerület, utca, házszám, emelet és ajtó jelzés stb. kiteendő. A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta is olvasható feljegyzése különösen szükséges. A cimet magára a burkolatra kell irni, de ha ez nem lehetséges, ugy a cim fatáblácskára, bőrdarabra, vagy erős lemez papirra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni. A papirlapokra irt a csomagokra irt cimeket mindeg egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani.

Felette kivánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a cimirat összes adatait feltüntető papirlap legyen magában a csomagban is elhelyezve; arra az esetre, hogy ha a burkolaton levő cimirat leesik, elveszne, vagy pedig olvashatatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbontása után a jelzett papirlap alapján a csomagot mégis kézbesiteni lehessen. Kivánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagon levő levő cimirat felsőrészén is kitüntesse.

A csomagok tartalmát, ugy a cimiraton, mint a szállitólevelen szabatosan és részletesen kell jelezni. Budapestre és Bécsbe szóló élelmiszereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat, pl. husnemüeket, szeszesitalokat tartalmazó csomagoknál különös figyelmet kell forditani arra, hogy a tartalom a szállitóleveleken minőség és suly szerint tüzetesen és részletesen nyilvánittassék, még pedig a mennyiség italoknál literekben, vágott husnál kilogramokban, baromfinál és vadnál darabszám szerint pl. 3 kgr. marhahus, 2 kgr. vágott vadhus, 4 kgr. friss vagy füstölt sertéshus, 2 kgr. szalámi, 2 kgr. kolbászféle, 5 kgr. szalonna, 1 nyul, 1 őz, 1 malac, 1 bárány, 2 kacsa, 3 fácán, 1 pulyka, 1 lud, 2 csirke, 1 kappan, 1 tyuk, 3 galamb, 3 császár madár, 4 erdei szalonka, 5 fogoly, 3 liter bor, 2 liter törkölyi 1 liter rum stb., hogy az esedékes fogyasztási adó már ez alapon is kirható legyen.

Szükséges a részletezés azért is, mert ennek hiányában a csomagokat, a pénzügyőri kirendeltség közbenjötte mellett kell a tartalom megállapitása végett felbontani és ez késedelmet, felesleges munkát okoz s a tartalom épségét is veszélyezteti; de szükséges ez továbbá azért is, mert ha a tartalomnyilvánitás a valóságnak minden tekintetben meg nem felel s ezt a pénzügyőri kirendeltség felfedezi, a cimzett nemcsak kellemetlenségnek van kitéve, de a valódi tartalom után esedékes fogyasztási adó háromszorosának megfizetésében s esetleg birságban is őt marasztaljak el.

— **(Kanyarójárvány.)** A vizivárosi Mantz-féle uj ovodát a kanyarójárvány miatt bezárták.

— **(Harcászati lőgyakorlatok.)** Folyó hó 15-én a Székesfehérvárott állomásozó csapattestek Zámoly és Csákvár községek határában harcászati lőgyakorlatokat tartanak. A nevezett napon a községek határában levő dülőutakon tilos a közlekedés.

— (**Köszönetnyilvánitás.**) Fogadják mindazok kik boldogult felejthetetlen jó férjem elhunyta alkalmából részvétüket nyilvánitani, a koporsóra koszorut helyezni s a temetés alkalmával megjelenésükkel a kegyelet legszebb adóját leróni szivesek voltak. Székesfehérvár, 1906. december hó 11. *Özv. Závodnik Sándorné és családja.*

— **(Koszorumegváltás.)** Fölkértek bennünket a következők közlésére: Özvegy *Felmayer* Istvánné (Budapest), néhai *Kukovszky* József elhunyta alkalmából, koszorumegváltás cimén 20 koronát juttatott kezemhez, a székesfehérvári jótékony nőegylet céljaira ugyancsak ezen cimen dr. *Eisenbarth* Károly és neje 10 koronát, *Hubner* Károly és neje 10 koronát adtak. Köszönetet mond érte ez uton *Kis* Istvánné pénztáros.

— **(Ellopott távirósodrony.)** Szabolcs és Záhonyujfalu állomások között a napokban mintegy harminc méter távirósodronyt loptak el. A károsult vasut feljelentésére a csendőrök megindították a nyomozást, melynek során kiderült, hogy a tettes *Varga* József guttamási lakos volt, akinél a megtartott házmotozás alkalmával az ellopott távirohuzalt, már feldarabolt állapotban megtalálták.

00000687

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **János vitéz.** Borzashaju tintakalmárok orientális fantáziája most lapos krokikban és döcögő strófákban nap, nap után a mormoló Mura mentén csapong egy szépen magyarosodó horvát faluczka körül, Tótszerdahely határában. És korognak az éhes versek, nyafognak a náthás rimek s a kenetlen asszonánszok nyikorognak. Ontják a selejtes firkát a széplábu Mylittáról, számüzött Saloméról és — hogy az elpalástolhatatlan faji jelleg is kitörjön — Dreyfuss Sáriról.

Hát jó. Voltak, tagadhatatlanul voltak gyarlóságai, fogyatkozásai, hibái Zsazsának is. Mindenki tudja. Senki sem tagadja. Hiszen emberi dolog az ilyesmi. Thália világában meg különösen az. De vajjon igy tombolna-e — kérdjük — károrvendve az a rituális kritika, amely a megtörtént események helyén való kommentálásának s a bármily szigoru formájában is mindenkor igazságos bíralatnak jogos, tisztességes határait erőszakosan áthágva, most olyan izléstelenül károg — vajjon igy tombolna-e, ha a letört Zsazsa bölcsője fölött annak idején ott Beregben kazárok dudorászták volna a kolnidrét? Hej, akkor ma bizonyára fátyolos dobok tompa dübörgése hangzanék a vidám gajdolás helyett.

Ugy érezzük, le kellett adnunk ez impresszióket. Kiváltották belölünk egyrészt a Bakonyi-Kacsóh-Heltai triász péntek esti darabja, amelyben Fedák valaha utolérhetetlenül mesteri formában testesitette meg s alakitotta ki a magyar népköltés plasztikus erejét és melódikus báját, másrészt meg a kolozsvári uri nők impozáns mozgalma, amely elégtételt kiván szolgáltatni a rapszodikus pályafutásu szinpadi fenoménnak . . .

— Most pedig szálljunk le egészen a pénteki előadásig. Gyönge volt, nagyon gyönge. Mert ugy van az, hogy ezzel az immár szinte unalmasan populáris daljátékkal szemben még a jó provincia legszürkébb kulturterületein is — közéjük igen sok jogcimen sorozhatjuk a vén Albát — meglehetősen fokozottak az igények. Hogy triviálisak legyünk, szellemi tápláléknak, ételnek ugyan senkinek sem kell már, hanem csemegének mai napig is szivesen elszopogatja minden szinházjáró gurmán. És hát a péntek esti János vitéz becsületesen elkészitett vastag ételnek mindenesetre megjárta, de már delikatesznak bizony senki sem mondhatta.

Tábori a cimszerepet helyenkint egészen elejtette, ellapitotta. Eszünk ágában sincs, hogy talán olyan kvalitásokat kivánjunk tőle, a milyeneket valaha a periferiák kopizáló János vitézeinek szoborszerü mintáiban csodálhattunk, de a pásztorzsánernek legalább valamelyes megközelitését s az alakitás hüségének legalább valamilyen valószinüsitését az első felvonásban talán mégis csak elvárhattuk volna tőle. Ha feketemájuak volnánk s nem tartanánk tőle, hogy itt-ott talán félreértenek s bizonyos irányban elfogultnak, amint mondani szokás, felekezetieskedőnek gyanusitanak — amit a jelen esetben igazán nem szeretnénk — azt kellene mondanunk, hogy a péntekesti bojtárgyerek a maga karakterisztikusan fekete frizurájával, markáns keleti vonásaival olyan megtévesztő benyomást keltheteti a nézőben, mintha nem egy tisztes multu, jónevü vidéki szinésznő alakitana előtte, hanem valami erotikus hajlamu trafikoslány a felekezeti nőegylet márciusi farsangjának jelmezestélyén. Annál snájdigabb volt aztán a francia király palotájában, a fészes huszáruniformisban, a jól megválasztott maszkban. Tündérkirálya is akceptábilis volt, valamint a későbbi pásztorjelenetek is Az egyébként váltakozó szerencsével folytatott Fedák-imitáció terén legnagyobb rikordot — a hangjával ért el . . .

Beleznai Iluskája sem volt az, akinek szerettük volna. Ha még annyiszor játszik is benne, idegen marad neki ez a szerep. Ám azért igy is kicsillant egyénisége abban a kedvező formában, mint azt már a bemutatón láttuk. Koncepciójában eredeti, játékában meleg, a maga helyén temperamentumos, pajkos fordulatok közt sem feledve a jóizlés kellemesen diszkrét barázdáit. Nem tapos tul rajtuk. Kivánatos, hogy csak megfelelő szerepeket ambicionáljon magának, amelyekben excellálhat. Nekünk az a meggyőződésünk, hogy ifjuságának bája és kecses rugékonysága, amely graciózus játékán elömlik, hamarosan a közönség szeretetének homlokterébe fogják állitani. *Szigeti* Bagójában sok volt a poézis s a rokonszenv. *Dénes* francia királykisasszonya kissé hüvösen, feszesen mo gott. *Bátori* királya elhibázott, izetlen alakitást mutatott. *Feketéné* a gonosz mostohát eleinte talalóan groteszk miliőbe állitotta, utóbb azonban boszantóan sokat okvetetlenkedett a szinpadon. Kisebb szerepekben jól állták meg helyüket: *Bérczi*, a csősz, *Szánló* strázsamester, valamint *Fekete* Irén, akinek tündértáncát, a maga tetszetős koreografiájával ki kell emelnünk.

Az előadás pentekesti szokás szerint zónában ment, eléggé telt nézőtér előtt. A házban reminiszcenciák uszkáltak a daljáték tüneményes multjából. Itt-ott taps zaja szállott a légben egy-egy fülbemászó ária után. *Beleznai* hatalmas virágkosarat kapott szinreléptekor. *(hl.)*

* **Koldusgróf.** A Magyar Szinház repertoárjából elsőnek a Koldusgróf vonult a deszkákra Székesfehérvárott. Eléggé tiszta erkölcsi levegőjü romantikus operett, ötletes librettóval s ami még nagyobb esemény manap, szimfonikus, meglehetősen eredeti muzsikával. Szövegért is, zenéért is becsülés adassék a Leon-Ascher cégnek. Legalább annyi, amennyi joggal megilleti. Annyi tény, hogy csak a darab belső értékei mellett lehetséges, hogy noha már egy esztendeje járja a vidéket, itt-ott még fölemelt helyárak mellett is telt házat tud produkálni. Igy a legutóbb Szombathelyen.

Szalkai társulatának is zsufolt háza volt a darabban egymás után két estén, szombaton és vasárnap. De meg is érdemelte. Nemcsak a darab, maga az előadás is, amely az adott körülmények között jóformán kifogástalan volt.

A cimszerepet az immár közismert szövegü darabban *Gyárfás* játszotta következetes iparkodással, amely nem egyszer kerekded, sikeres alakitásban tudott megnyilatkozni. Hangja kellemes. Játéka reményeket kelt, sok szépet igér. *Táborinak* nagyon jó szerepe Jessy. Kreált is, domboritott is benne ugy, ahogy módjában volt. Többször egyformán brilliáns volt játéka s ruhája, sőt ezuttal még a hangja is, amely eddig még nem tapasztalt csiszoltsággal és biztonsággal szárnyalt a felsőbb regiszterekben.

Kellemetlen ezek után az a megrovási kaland, amelyet Tábori mégis kiprovokált. Értjük a Micike-kuplét. Hát hiszen a darabban egyébként szokásos „kis budoár" betét is nagy malacság és örülünk neki, hogy elmaradt, de még mindig kismiska azokhoz a félremagyarázhatatlan szekszuális mozdulatokhoz képest, amelyekkel a társulat szubrettprimadonnája — kivált a második estén — a frivol dalformedvényt illusztrálta, a publikum tobzódó röhejétől kisérve.

Nos hát minden hivatásos papnője Tháliának relative társulata tekintélye, abszolute meg a szinpad nivója érdekében köteles az ilyen obszcén trükkök gondos kerülésére. Elvégre a szinpad nem brettli, Szalkai társulata meg a székesfehérvári szinházban épen nem holmi artista-trupp valahol a régi Löffelmannban. Tessék elhinni, nem kell oda prüdéria, csak egy kis jó izlés kell hozzá s egy-kettőre belátja az ember, hogy ha már épen kaviárt akar valaki szervirozni a szinpadról egy-két páholynak — most az egyik estén véletlenül a *város polgármesterе* ült az egyikben, akit a fura kaland láthatólag kellemetlenül érintett — ezt bizonyára nem oly drasztikus gesztusok kiséretében fogja tenni, amelyeket komolyabb pillanataikban talán még a nagycsontu marhakereskedők s az őszbecsavarodó dragonyosstrázsamesterek is megsokalnának. Szeretjük a jókedv pajzán kirugásait, de a szinház végtére mégsem tingli-tangli . . .

Visszatérve az antipatikus elongáció után a darab medrébe, rámutatunk az est igazi központjára: *Szalkai* játékára. A direktornak a szezonban Slippel volt a debüje, amellyel igazán zajos, fényes sikert váltott ki s bőven rászolgált a meleg ovációkra, amelyek játékát kisérték. Róla elég annyit mondanunk, hogy nagystilü szinész, aki bizvást megüti az abszolut magasságmérő emelkedettebb fokait a festett világban. *Szigeti*, az ujságiró, *Bátori*, a rendőrfőnök, *Fekete* Irén Crab szerepében ügyesen dolgoztak. *Dénes* Ella játéka hangulat nélkül való volt s fáradt. A végén essék szó a csöpp kis *Szalkai* Sárikáról Aranyosan petyegett, pompásan táncolt, mindezt a gyermeki lélek érintetlenségével s kedvességével.

A jó ensemble, ismételjük, bizvást kiérdemelte a tüntető tapsokat s a nagy kasszát. Hisszük, be is huz még egyet kettőt — bár Micike-kuplé nélkül. *—ey.*

* **Zászlónk.** A karácsonyi könyvpiac idején a legmelegebben ajánljuk a szülők, nevelők, valamint a serdülő ifjuság minden igaz barátja és vezére figyelmébe ezt a kedves, tartalmas, szellemes ifjusági folyóiratot, amely oly ügyes formában tudja összeegyeztetni a kellemest a hasznossal. A szép képeslapról a főpapi kar a legmelegebb elismerés hangján nyilatkozott több alkalommal. Igy *Vaszary* Kolos bibornok-hercegprimás, *Városy* Gyula kalocsai érsek, *Bende* Imre nyitrai püspök, *Takács* Menyhért dr. jászói prépost-prelátus és mások. *Prohászka* Ottokár székesfehérvári megyéspüspök személyesen is közreműködik a folyóirat szerkesztésében, mint egyik nagynevü munkatársa. Az immár V-ik évfolyamát élő Zászlónk II-ik és III-ik évfolyamait, ameddig a készlet tart, à 1·30 K-ért — tehát jóformán féláron — kaphatók bérmentes küldéssel, a pénz előzetes beküldése mellett. E két vaskos kötetben van megirva és számtalan képpel illusztrálva az egész orosz-japán háboru kitörésétől a végéig. Könyvtárakat potom 2·60 K-ért két tartalmas és érdekes könyvvel gyarapit. Sietni kell mert ha elfogy, alig juthatnak hozzá. Ime például az első teljes évfolyam már csakis 15 K-ért a IV-ik pedig épenséggel 20 K-ért kapható csekély száma miatt. Megrendelési cim: Budapest, VII. Damjanich-u. 50.

* **Szinházi hét.** Hétfő: Baccarat. Kedd: Ördög cimborája. Szerda: Bohémszerelem. Csütörtök: Bohémszerelem. Péntek: Rab Mátyás (zóna). Szombat: Berger Zsiga.

Felelős szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

Ő cs. és kir. Fensége
Herceg-Liechtenstein Alajosné,
született ERZSÉBET Főhercegnő
KAMARAI SZÁLLITÓJA.

Tisztaság, közegészség és legkényesebbigényeket iskielégitő módon ujonnan felszerelve áll a n. é. közönség szolgálatára:

MARSCHALL NÁNDOR
HENTES és KOLBÁSZÁRUK
ÜZLETE
Alapitva 1882 SZÉKESFEHÉRVÁR Alapitva 1882
Kossuth-utca 6.

Elárusitás nagyban és kicsinyben.

Ajánlja kizárólag elsőrendü, saját gyártmány árukból álló állandó nagy raktárát, mint:

Prágában elsajátitott módszer szerint pácolt sonka és füstölthúsok; kolozsvári és debreceni szalonnák; friss húsok fiatal sertésekből; legjobb minőségü zsir; friss szalonna és háj.

Naponta friss mindennemü
KOLBÁSZ-ÁRUK.
HIDEG FELSZELTEK
nagy vátasztékban.

Vidéki megrendelések legpontosabban teljesittetnek.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000688